

מסורת הש"ס

(א) וביק גג, (ב) ג'ל תנה יעביד, (ג) (לכל ככ), (ד) ושיעיל ל, (ה) ונכנס, (ו) ג'ל לרבנן.

תורה אור השלם

1. והפדה הלכנה ובושה התורה כי מלך ה' צבאות כהר ציון וירושלם ונגד יקנה קבדו.
2. מפר מחשבות ערומים ולא תעשינה ידיוה תעשה.
3. איוב י"ב אויב כי ידר נדר לך או הקטע שבועה ואשר אקר על נפשו לא יחל דברו ככל היצא מפיו ועשה: במדבר ל ג

הגהות הב"ח

- (א) רש"י ד"ה ופקדיה וכו' אלם נחמך שדר פל"ל ויתמך מסך נתקח: (ב) ר"ה נחמך וכו' ואשר ויתמה הכי משמע איתמי: (ג) ד"ה וכו' איתמי וכו' נישא הדין ואיתמי מ"ה וכו' ידע וכו' כלומר מלך שאל על הראשון דקאמר סתמא הכי משמע או על הכס: (ד) ר"ה וכו' איתמי נשאל וכו' לרבנן על פי מרובה מצוי שאל ברש"א פל"ל והד"ה:

גליון הש"ס

גם שאר הכתובים קצת זה מולך דף ק"ע א"ה:

פירוש הרא"ש

ושיקיהו ט"א. כי הפסוק בגדיו לפי שאמר בהנחת העולם ונתן אלוהים בנפשו ויתחיל לקמה דבר חסדו שימיר לו נדרו: מאן חכים יסעקב ב' ה' א"ה ט"א. שהענין לישא אשה כדי שאקרי ויתרו לו דקסבר נמי בשאלה וסבר רב אחא ככ"י נתן: רבתיב וחסרה הלכנה ובושה דהפדה. סתם בעלמא הוא דריש וחסרה כמו וחסרה מתי יפר אחר שאל הפסוק כדאמרין הטרד כאלו כנה כמה וי"ב עשמה דכ"י נתן משום דכתיב וחסרה את נדרה אשר עליה דמשמע אקרי שחול עליה: רבתיב מפר מחשבות ערומים. משנת מחשבות קודם שאל: ומכין ליה כלל היצא מפיו יעשה אחר שאל הנדר ואל ליה עשיה או אחרת הוא אינו מוחל אלא אחרים ב':

רש"י

ושקריה טינא. טח פניו צניע כדי שלא יכירו רב חסדא כאלו היה אדם אחד (א) מהם שנדר שלא ישא אשה כדי שימיר לו דלפטר אילו היה מכירו לא היה ממיר לו: מאן חכים למיעבד כי האי מילתא. שדקק בך שהשיאו אשה קודם שישאל על נדרו כדי שימול הנדר עליו קודם שאלה דקסבר כרבי נתן

דלמר לא יפר האיל ולא חל הנדר דרבי נתן דיינא הוא ונחית לעומקא דדינא א': הכי נמי פליגי בשאלה. שאין שאלין לחכם עד שיהא הנדר חל עליו: דכתיב וחסרה הלכנה. (ב) והא וחסרה דמשמע איתמי הוא הפרה בזמן שאל כנה וצנה היינו נדר. רבי נתן לטעמיה דלמר (ג) הנודר כאלו כנה כמה והמקימו כו' והיינו חל כנה חל צנין הנדר. ע"א מסיפיה דקרא וחסרה הלכנה ובושה התמה דכתיב (ד) והיא אור הלכנה כאור התמה ואור התמה יהיה שנעמים וגו' דכהיה שעתא חסרה הורא הלכנה דעד השתא כי מלך ה' צבאות על ישראל ולא קודם שימלך וה"ה גבי נדר מתי חל עליה הוא דממיר ולא קודם שימול: דכתיב מפר מחשבות ערומים. דמשמע מפר אפילו מחשבה בעלמא אף ע"פ שלא חל הנדר עדיין: אכל. נגדרים שניך שאלה לחכם דכ"י הכל אינו ממיר אלא"כ חל הנדר דכתיב לא יחל דברו דמשמע כל זמן שאין שם מעשה בניו אלא דיבור בעלמא שעדיין לא חל הנדר לא יחל החכם והאי דדרשין מניה (ה) הוא אינו מוחל אלא אחרים מוחלין לו בזמן שחל הנדר סתם קאמר: לימא מסייע ליה. לרב פפי דליו בשאלה דכ"י הכל אינו [מתיר] עד שיחול הנדר: קונם שאינו עליו וכלל מי איש חכם להחיר לי יאשאר לחכם דנשאלין לחכם עד שלא חל הנדר אי צעיר למישאל על המודר ברישא מיתשיל אי צעיר מיתשיל על חכם ברישא (ו): מאי נשאל דקאמר סתמא דמשמע לו אינו נהנה לפלוני דחל עליה נדר לאחור והריני נזיר לכששאל לחכם עליו: נשאל על נדרו. שחל עליו ואח"כ נשאל נמי על נדרו שלא חל עד שישאל עליו: ואי אמרת נשאל. לחכם נמי אע"פ שלא חל הנדר וכי היכי דפליגי בהפדה פליגי בשאלה וברין הוא דלרבנן (ז) חל מירומתו: שאיל ברישא. דליו לחכם לישאל על מירומתו מחילה ואחר כך על נדרו: למימרא

בהפדה פליגי נמי בשאלה: דכתיב לא יחל דברו. למימרא דלא היו ציה מעשה דדברו דבור בעלמא משמע ולא חלות הנדר: ולענין הלכה קיי"ל כרבנן דפליגי עליה דרבי נתן ואמרי דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר חדא דיתיד ורבי הלכה כרבנן ועוד דר' עקיבא דלמר (ל) (לכל פט). דאשת איש שאמרה הריני מירה לכשאתגרש ומגרשה דיפר על כרחיך הכי סבירא ליה דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר ועוד דסוגיין בריש פרקין צענין אש ארצן אש לא ארצן כרבנן שייכא וכדכתיבנא עלה דהיה (פ) ד"ה ורבי. ואע"ג דלמר רבא מאן חכים למיעבד כי האי לאו רב אחא אלמא קלקיה משום דעבד כרבי נתן וסיון דקלקיה שמע מינה הילכתא כותיה לאו רבא היה דמשום דאפיק נפשיה מפלוגתא הוא דקלקיה וכדכתיבנא לעיל וליכא למדמי כל הני ראיות משום הא דקלקיה רבא דאיכא למדמיה וכדכתיבנא. הילכך נקטינן דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר וכן דעת הרמב"ן ז"ל: מיהו ה"מ בשחלתה נדרה כדבר שהיה עושה לעבור על מנהג דומיא דאש עושה אינו על פי אבא ועל פי אבן דקיון דכיון שהיה מוטערת אש לא תעשה לפניה כאלו עשמה דמי אכל מלמה מנאה כדבר שאינה עושה לעבור עליו אינו מפר אלא אש כן חל הנדר והיינו דלמירין בריש פרקין

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

ר"ן

צ.

ושקריה טינא. כדי להראותו שהוא לרץ לנדרים ולאחור לכנס בגדיו. וקסבר כי היכי דפליגי רבנן ורבי נתן בהפדה פליגי נמי בשאלה דרבי נתן נמי ס"ל בשאלה דליו חכם ממיר אלא"כ חל הנדר ונהי דנמאי דפליגי ר' נתן ורבנן קיימא לן כרבנן דיתיד ורביס הלכה כרבנן וכדנענין למכחז קמן

אמר רבא "מאן חכים למיעבד כי האי מילתא אי לאו דרב אחא בר רב הונא דגברא רבה הוא דקסבר דכי היכי דפליגי רבנן ור' נתן בהפדה הכי נמי פליגי בשאלה ורב פפי אמר מוחלקת בהפדה דר' נתן סבר אין הבעל מירבן אא"כ חל נדר דכתיב 'וחפדה הלכנה ורבנן סברי 'בעל מירבן אע"פ שאל חל נדר דכתיב 'מפר מחשבות ערומים אבל בשאלה דברי הכל 'אין חכם מתיר כלום אא"כ חל נדר דכתיב 'לא יחל דברו לימא מסייע ליה קונם שאינו נהנה לפלוני ולמי שאשאל עליו 'נשאל על הראשון ואח"כ נשאל על השני ואי אמרת נשאל אע"פ שלא חל נדר אי בעי על האי ניתשיל ברישא אי בעי על האי ניתשיל ברישא ומי ידע אי האי קמא אי האי בתרא אלא לימא מסייע ליה קונם שאינו נהנה לפלוני הריני נזיר לכששאל עליו 'נשאל על נדרו ואח"כ נשאל על נדרו ואי אמרת נשאל אע"פ שלא חל נדר אי בעי על נדרו איתשיל ברישא אי בעי על נדרו איתשיל ברישא ר' נתן הוא אמר רבינא אמר לי מרימר הכי אמר אבון משמיה דרב פפי מוחלקת בהפדה אבל בשאלה דברי הכל מפר ואע"פ שלא חל נדר דכתיב 'לא יחל דברו למימרא

אלא אש כן חל הנדר: נשאל על הראשון. על המודר ומתוך כך נאמר על החכם שממירו ולפיכך חוזר ונשאל עליו: אי צעיר על האי מנשיל ברישא. יך אלל חכם וימיר אינו הדרכי ראוין מנכסי והדרכי גם כן אותו חכם כששאל לפניו ועכשיו אינו רואה לישאל לפניו משום וממחרת אינו על מה שאקרתיו כדנאמרי ומדלח אפטר למעבד הכי ש"מ דליו חכם ממיר אלל אש כן חל הנדר: ומי ידע הי קמא וכו' כפרא. הש"ס הוא דקא דחי למאן דמייתי הך קיימא דמי ידע למאן קרי תנא רשאון או אחרון דילמא כי קתני רשאון ושני לשאלה קאמר נשאל על אי זה מהן שירצה מחלה והוא קרי ליה רשאון ואותו אחר שנשאל עליו אח"כ קרי ליה אחרון: הא רבי נתן היא. דחי ליה דהפדה צעיר שיחול הנדר וכל שכן בשאלה דכתיב לא יחל אכל לעולם אימא לך דרבנן כי היכי דפליגי בהפדה פליגי נמי בשאלה: דכתיב לא יחל דברו. למימרא דלא היו ציה מעשה דדברו דבור בעלמא משמע ולא חלות הנדר: ולענין הלכה קיי"ל כרבנן דפליגי עליה דרבי נתן ואמרי דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר חדא דיתיד ורבי הלכה כרבנן ועוד דר' עקיבא דלמר (ל) (לכל פט). דאשת איש שאמרה הריני מירה לכשאתגרש ומגרשה דיפר על כרחיך הכי סבירא ליה דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר ועוד דסוגיין בריש פרקין צענין אש ארצן אש לא ארצן כרבנן שייכא וכדכתיבנא עלה דהיה (פ) ד"ה ורבי. ואע"ג דלמר רבא מאן חכים למיעבד כי האי לאו רב אחא אלמא קלקיה משום דעבד כרבי נתן וסיון דקלקיה שמע מינה הילכתא כותיה לאו רבא היה דמשום דאפיק נפשיה מפלוגתא הוא דקלקיה וכדכתיבנא לעיל וליכא למדמי כל הני ראיות משום הא דקלקיה רבא דאיכא למדמיה וכדכתיבנא. הילכך נקטינן דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר וכן דעת הרמב"ן ז"ל: מיהו ה"מ בשחלתה נדרה כדבר שהיה עושה לעבור על מנהג דומיא דאש עושה אינו על פי אבא ועל פי אבן דקיון דכיון שהיה מוטערת אש לא תעשה לפניה כאלו עשמה דמי אכל מלמה מנאה כדבר שאינה עושה לעבור עליו אינו מפר אלא אש כן חל הנדר והיינו דלמירין בריש פרקין

עין משפט ור מצהו

סד א ב ג ד ה ו ז ח ט י יב יג יד יה יז יח יט כ כב כג כד כה כו כז כח כט ל לז לו לז לט ס סג סד סה סו סז סח סט ע פ פג פד פה פו פז פח פט צ

תוספות

ושיקיהו ט"א. פי טוח צניע שלא יהיה מן השעלם. א"י יש לפרש שיקי כדי שלא יכירי רב תפול שהיה מתחייב על מה שלא קיים נדרו: מלך חסד סי'. שלא היה רוצה להחיר עד ששיאלו ומל הנדר: הי' בשאלה. דקסבר הלכה כרבי נתן: דכתיב וחסרה הלכנה ובושה פירש ה"ר אליעזר לא ידעתי לפרש הכי משמע ליה מהכא ויראה לנסתמא בעלמא נקטיה הרי"ם וחסרה צניע בניו האיסור נראה הוא המקימו כאלו כנה כמה ויתחיל בעלמא ועשמה מחכרה ופיקוק שאין אלישורא ליון הרי"ם אלישור וזאת ספרים דגבר וועשמה דרבי נתן חסד דכתיב וחסר אחר עליה דמשמע לאחר שיחול עליה הנדר ויפירו ועשמה דרבנן משום דכתיב מפר מחשבות ערומים משמע מחשבה קודם שיחול האיסור יפר וגם זה אמר הרי"ר אליעזר דלמי אלא סימנא בעלמא משמע מחשבה קודם שיחול יפר ועיניו פתח הדר ושידוקין דף ע"ג: ודעאל תבשר מלכא דלא מייתי אלל סימנא בעלמא לומר דרבי יהודה בן בנה ממיר בעבדים ואח"כ דלמי סתמא היא עשמה דר' יהודה בן בנה: קונם שאיל נהנה לפלוני ומי ששאל לחכם עליו. גם לחכם ששאל עליו האיסור שלא אנה משלו: נשאל על הראשון. שאפטר הנאמו עליו ואחר כך נשאל (על השני) ק"ד (דטז) רוצה לומר על הכוסע שי לאיסור: אי צעיר הוא מיתשיל. לומר ישאל על אשה שירצה מחילה: מי ידעין הי קמא וכו' בתרא. דילמא נשאל על הראשון מחילה דקאמר הויה חכם וקרי ליה רשאון משום דהוי רשאון ופיקוק דמי קרי לאחר משום דהוי שני לשאלה רשאון דקטק לאו דיוקא וזיה דמלי למדמי אה מני רבי נתן דכתיב כפתיך: נשאל על נדרו. שכבר חל וחינו נשאל על נדרו ונדרו שהי' עדיין לא היה על ששאל על נדרו ויהנה מאותו פליגי: אה מני רבי נתן היא. אכל ורבא יכול להיות דכי היכי דבהפדה מירב א"ינן שלא חל בהפדה חכם נמי ממיר אע"פ שלא חל: אכל בשאלה ד"ה ממיר מיד. א"ינן שלא חל דכתיב לא יחל דברו למיר דלא היי תעשה לומר ממיר מיד א"ינן שאין שם פדיון אלא דבור אחר הוא דלא חל אכל אחרים מוחלין לו: